

LOXV

Liceum Ogólnokształcące Nr XV
Im. mjr. Piotra Wysockiego we Wrocławiu

„Kształcenie literackie uczniów obcojęzycznych procesie nauczania języka polskiego”

Oksana Matiienko

Bogumiła Mandat

Fundusze
Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

WYZWANIA:

- brak możliwości odwołania się do wiedzy ogólnej,
- brak możliwości odwołania się do kultury kraju słuchacza.

Z tych właśnie powodów przygotowanie lektora do zajęć musi obejmować przynajmniej podstawową znajomość kultury krajów słuchaczy, aby był on w stanie przypomnieć najważniejsze treści , na przykład przy wprowadzeniu do nowej epoki literackiej.

Bardzo ważne jest, abyśmy brali pod uwagę możliwości językowe naszych słuchaczy.

Ignacy Krasicki *Ptaszki w klatce*:

Tekst oryginalny

„Czegóż płaczesz? – staremu mówił czyżyk młody.
Masz teraz lepsze w klatce niż w polu wygody”.
„Tyś w niej zrodzon – rzekł stary – przeto ci wybaczę,
Jam był wolny, dziś w klatce – i dlatego płaczę”.

Tekst adaptowany

„Dlaczego płaczesz? – zapytał starego czyżyka* czyżyk młody. – W klatce masz przecież wygodniejsze życie niż w polu”. „Ty się w klatce urodziłeś – odpowiedział stary czyżyk – więc takie pytanie ci wybaczę. Ja kiedyś byłem wolny, teraz jestem w klatce i dlatego płaczę”.

Literatura na lekcjach języka polskiego jako obcego bywa wykorzystywana na trzy sposoby:

- estetyczny
- pragmatyczny
- strategiczny.

Aspekt **estetyczny** zakłada włączanie w proces dydaktyczny utworów, które mają wartość kulturową i uniwersalną.

Aspekt **pragmatyczny** wiąże się obrazowaniem zjawisk językowych przy wykorzystaniu tekstu literackiego.

Aspekt **strategiczny** odnosi się z kolei do tworzenia znaczeń, do których można zmierzać własną drogą.

Proces notowania

Musimy zadbać o to, by nasz słuchacz zapisał najważniejsze treści z zajęć.

W pracy z cudzoziemcem notatka jest podstawą warsztatu słuchacza i lektora. W zależności od poziomu językowego grupy, albo piszemy na tablicy wszystko, o czym mówiliśmy i co uznajemy za ważne, albo robimy to przez jakiś czas, powoli przechodząc do notatek dyktowanych i w końcu, kiedy słuchacze są gotowi, do notatek samodzielnych.

Piotr Garncarek:

„Zadaniem lektora jest wyposażenie uczących się w podstawowy kanon wzorców i zasad kultury języka nauczanego. Nigdy nie będzie to zbiór skończony. Ale ułatwi wybór zachowań w obcym kulturowo środowisku”

.

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

LOXV

Liceum Ogólnokształcące Nr XV
im. mjr. Piotra Wysockiego we Wrocławiu

Czerkies Tamara, Tekst literacki w nauczaniu języka polskiego jako obcego
(z elementami pedagogiki dyskursywnej), Kraków 2012

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Kształtowanie kompetencji literackiej, która umożliwi orientację w literaturze polskiej i uczestnictwo w życiu literackim w postaci aktywnej lektury tekstów.

Wykorzystywanie tekstu literackiego w procesie nauczania jako narzędzia dydaktycznego i przedmiotu nauczania.

W edukacji literackiej można wykorzystać tekst literacki poprzez poszukiwanie w nim np. elementów bliskich kulturze czytającego jako pretekstu do lektury.

Prof. Jolanta Tambor na zajęciach z kanadyjskimi studentami pochodzenia polskiego wykorzystywała wątek emigrancki w czytaniu *Latarnika* H. Sienkiewicza.

Checklista – strategie komunikacji włączającej

---

1. Buduję jasne, proste, rzeczowe i zrozumiałe komunikaty. Zdania wielokrotnie złożone zastępuję zdaniami pojedynczymi. Dłuższe złożone wypowiedzi dzielę na krótsze fragmenty. Po każdym fragmencie upewniam się, czy słuchające mnie osoby zrozumiały komunikat.
2. Ograniczam w wypowiedzi artystyczne środki wyrazu. Metafory, epitety, aluzje, przenieśnie mogą czynić wypowiedź niezrozumiałą lub mało precyzyjną. Jeśli używam stylu artystycznego, buduję asocjacje, tworzę analogie, równolegle objaśniam użyte figury artystyczne oraz retoryczne. Pytam, jak została zrozumiana moja wypowiedź. Zachęcam do interpretacji. Rozmawiam o języku oraz o użytych środkach językowych.
3. Aktywnie słucham, czyli z uwagą i zrozumieniem. Interpretuję oraz reaguję na werbalne i niewerbalne wypowiedzi uczniów. Stosuję techniki niedyrektywnej, otwartej, włączającej komunikacji: sygnalizuję aprobatę, dostrajam się do rozmówcy, stosuję echo, klaryfikuję, buduję podsumowanie, odzwierciedlam, parafrazuję, używam potwierdzenia, zadaję otwarte pytania oraz skupiam się na najważniejszym.
4. Eliminuję bariery komunikacji dyrektywnej. Unikam pytań zamkniętych. Nie głoszę kazań. Jest mi obce moralizowanie. Zamiast rozkazywać i wydawać polecenia, zwracam się z prośbą. Motywuję do samodzielnego poszukiwania rozwiązań, zamiast doradzać, sugerować czy krytykować. Bagatelizowanie, wyolbrzymianie, panikowanie oraz pocieszanie pozostawiam innym. Zamiast oceniać, daję konstruktywną informację zwrotną.

Cudak R., Edukacja literacka na kursach języka polskiego jako obcego [w:] Sztuka i rzemiosło, nauczyć Polski i polskiego, pod redakcją A. Achtelek, M. Kity i J. Tambor, Katowice 2010.

2. Czerkies Tamara, Tekst literacki w nauczaniu języka polskiego jako obcego (z elementami pedagogiki dyskursywnej), Kraków 2012.

3. Garncarek P., Znajomość kultury polskiej a nauczanie języka polskiego jako obcego, [w:] Nauczanie języka polskiego jako obcego. Materiały z pierwszej konferencji polonistów zagranicznych i polskich zwołanej z inicjatywy grupy „Bristol”. Kraków 1997.

4. Kozłowski A., Literatura piękna w nauczaniu języków obcych, Warszawa 1991.

5. Kanon kultury w nauczaniu języka polskiego jako obcego, Materiały z Konferencji Naukowej pod redakcją P. Garncarka, P. Kajaka, A. Zieniewicza, Warszawa 2010.

6. Podstawa programowa dla uczniów polskich uczących się za granicą, redakcja językowa :J. Turlej, J. Woźnicka, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Warszawa 2009.

7. Seria Czytaj po polsku, wydawana pod naukową redakcją R. Cudaka, W. HajdukGawron i J. Tambor.

8. S. Sierotwiński, Słownik terminów literackich, Warszawa 1986.

9. K. Tutak, Dedykacja w świetle genologii lingwistycznej [w:] LingVaria, Rok V (2010), nr 1 (9)

1. Romuald Cudak Edukacja literacka na kursach języka polskiego jako obcego https://www.sjikip.us.edu.pl/wp-content/uploads/2017/05/siz2_cudak.pdf

LOXV

Liceum Ogólnokształcące Nr XV
im. mjr. Piotra Wysockiego we Wrocławiu

1. *Po prostu po polsku*, publikacja stworzona w ramach projektu przeznaczonego dla uczniów polonijnych, dwujęzycznych przez Annę Seretny, Magdalenę Dębowską, Joannę Krzeszowską-Tambor, Marię Marchwińską, Weronikę Mielewczyk, Alicję Nawarę, Magdalenę Piastę, Dorotę Połatyńską, Katarzynę Władykę i Halinę Żurawski

2. śląska seria *Czytaj po polsku*

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

